

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Disputatio de statione solis, ad Jos. X, 12. 13. 14.

**Abicht, Johann Georg
Werchau, Johann Gottfried**

Lipsiae, 1713

§. IX.

[urn:nbn:de:bsz:31-130599](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130599)

Gyrare per meridiem & flecti in aquilonem & lustrare universa in circuitu. Hac doctrina Josua imbutus, precatur DEUM, ut Solem & Lunam, quæ duo sidera tunc oculis ejus incurrebant, stare jubeat, quo eorum lumine diutius frui & hostes fugientes longius persequi posset.

§. IX.

Dissentiunt a nobis Mathematici Copernicanæ hypothesei addicti, qui non Solem, sed terram moveri persuasi sunt. Hos inter celebris est *Auctor Exercitationis Theoricorum Copernico cælestium mathematico-physico-Theologicae* An-1689. in 4. editæ, in qua observatur, Josuam non tantum Solem, sed & Lunam stare jussisse, ex quo colligit Auctor, Josuam talem Solis quietem petiisse, quæ tam Lunæ, quam ceteris planetis, totique adeo Systemati cœlesti quietem daret, quod non juxta vulgarem, sed Copernicanam Astronomiam literaliter possit impetrari. Ut enim hæc Soli motum diurnum annumque deneget; multo tamen nobiliorem ei tribuere asseverat, quo in mundi medio velut Rector totius verticis Planetarii residens, & circa suum centrum radialiter rotatus, causa sit omnis motus in mundo suo, & cum planetis etiam terram circumducat. Vid. Act. Erud. Mens. Maj. Anno 1690. p. 283. Eodem fere modo doctissimus *Nehem. Grew* Collegii Physici & Societatis Regiæ Collega in *Cosmologia sacra* Lib. I. Cap. II, p. 7. ex maculis Solis observatum esse asserit, Solem 25. diebus & 6. horis circa axin suam revolvi, uti terra unius diei spatio. Deinde Lib. IV. Cap. V. p. 203. Solis Stationem explicaturus infert, proprie de Sole Stationem dici posse, quamvis incertum sit; utrum appropinquatione incogniti corporis cœlestis, an vero alia causa effectum sit. Superfunt alii plures, qui eadem sentiunt. Sed a nobis impetrare non possumus, ut credamus, Copernicanam hypothesein Josuæ fuisse notam. Quamvis enim stellas suum constanter tenere locum, & terram circumgyrari circa suum centrum olim defenderint Pythagorici, quorum unus fuit Aristarchus Samius, qui propter hu-

jus placiti defensionem ab adverfario accusatus est violata
 religionis coram Areopagitis, fed absolutus iudicum fenten-
 tia, vid. *Varen. Geogr. Gen. Lib. I. Cap. V. pag. 33.* Nulla ta-
 men ratio jubet, ut Jofuam hujus hypotheficos confeium di-
 camus, eumque ex eadem Solem allocutum, utque a motu
 circa axin deliftat, precatum effe, ftatuamus. Si enim Co-
 pernicana mente loqui voluiffet, ipfi dicendum fuiffet: Sol
 fta: vel Sol in centro tuo fta: nec opus fuiffet, quod adje-
 ciflet Lunam. Certus enim fuiffet, Lunam cum omnibus
 Planetis fubftitutam, fi Sol non amplius moveretur. Statu-
 endum etiam effet, omnes Ifraelitas, qui Jofuæ precanti ad-
 ftiterant, optime Copernicanam hypothefin cognoviffet. A-
 lias enim verba Jofuæ non intellexiffent, neque fuas preces
 adjungere potuiffent. Porro afirmandum effet, Davidem
 & Salomonem, qui Solem oriri & occidere dixerunt, Jofuæ
 aftronomicam fcientiam non effe confeutos, fed in plebe-
 jorum errorem relapfos. Sed veram effe, inquit, Co-
 pernici hypothefin, & explicandis phænomenis aptam, ple-
 rifque celeberrimis Aftronomis probatam. Respondemus,
 alios Mathematicos multa opponere, quæ constant ex *Pe-
 tri Galtruchii Inftit. Mathem. Sphæ. Terr. Cap. I. pag. 213. feq.*
 & *Riccioli Almag. Lib. IX. Sat. 4.* Hæc vero non excutimus,
 ne extra oleas vagemur. Præterea fæpius fcripturam fecun-
 dum apparentiam loqui novimus, v. g. quando Gen. I. 16. Lu-
 nam luminare magnum appellat, & cum Sole componit, quæ
 tamen juxta plerofque Aftronomos Planeta Saturno & fe-
 cundum alios aliis etiam tam fixis, quam erraticis ftellis
 πρὸς λογισμὸν revera minor fit. Appellatur tamen lumina-
 re magnum per officium & dominium noctis, πρὸς ὀφθαλμὸν,
 uti *Danbæverus* loquitur *Disp. I. de Hexaemero, die IV. pag.*
8. feq. Sic Solem ab extremitate ire & ad extremitatem re-
 dire fcriptura dicit, cum tamen revera talis extremitas nul-
 la fit, nifi fecundum apparentiam. *Varen. Geogr. Gen.*
Lib. I. Cap. V. p. 37. Fatetur id quoque
B. Glaffius in *Philologia Sacra Lib. V. T. I. Cap. IV. p. 1490.*

In Sacris literis, inquit, res saepe nominatur & describitur, uti est *Φαειουάως κατὰ δόξαν*, non κατὰ τὸ εἶναι ἀλλήθειαν; seu, qualis hominibus videtur esse, non qualis est in sua natura. Fit hoc, tum in simplicibus vocibus & quidem vel nominibus, vel verbis: tum in conjuncta phrasi. Id quod de conjuncta phrasi exemplis confirmat p. 1493. Sic allegat Es. 49. 23. Mich. 7. 17. Es. 13. 5. *Venient ex terra longinqua ab extremitate caelorum.* A vulgi opinione, inquit, haec phrasis desumpta est, qui iudicium oculorum secutus putat, caelum non esse sphaericum, sed hemisphaericum, & in extremis terrae finibus deficere, quibus inniti videtur caelorum extremitas. Extremitas igitur caeli ponitur pro extremitate terrae, seu locis longinquis &c. Idem sentit Hackspan. in Not. Philol. ad Gen. I. 16. Matth. XIII. 12. & Luc. II. 12. &c. Imo Josuam juxta apparentiam locutum esse, vel exinde patet, quod Solem in Gibeon & Lunam in valle Ajalon stare jubeat. Nemo enim dixerit, eo tempore Solem vere super Gibeon vel Lunam super Ajalon stetitisse, quia ambo loca extra tropicum Cancris posita erant; sed necessario affirmandum est, Solem ut & Lunam tantum apparenter super istis locis fuisse, & ita in oculis Israelitarum apparuisse. Nulli itaque dubitamus, Copernicanos verbis Josuæ suam hypothesein intulisse, & eorum praëjudicium admisisse, qui notiones proprias aliorum verbis immiscent, de quibus fule *John Edward* docuit in *Frec discourse concerning Thruth and Error* Ch. X. p. 363. seqq. Quamvis vero Copernicorum sententiam in Josuæ verbis non inveniamus; eorum tamen hypothesein nequiquam impugnamus. Si enim Josua secundum apparentiam locutus est, ultero sequitur, eum Copernicanam sententiam neque approbasse, neque impugnasse. Sufficit, Josuam miraculi effectum, diem longiorem, & Solis in Horizonte diuturniorem moram cognovisse; licet ignoraverit, utrum terræ, an vero Solis statione illud productum sit.

§. X.

Explicatis precibus a Josua ad DEum fuis ad miraculum

C 2